

Allianspolitikens konsekvenser för jämställdheten

**En granskning av Moderaternas,
Kristdemokraternas och
Folkpartiets förslag till
flerårsplaner för
Botkyrka 2015-2018**

**Vänsterpartiet Botkyrka
2014**

Inledning

Du läser just nu inledningen till en granskning av vilka konsekvenser det skulle få för jämställdheten i Botkyrka, om de tre allianspartierna Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraternas förslag till flerårsplaner för Botkyrka kommun 2015-2018 skulle antas och genomföras.

En budget är aldrig neutral ur jämställdhetssynpunkt. Sverige är inte ett jämställt land, utan kvinnor har sämre villkor än män på de flesta samhällsområden. Ett tydligt uttryck för det ojämställda svenska samhället är att kvinnor i snitt under sin livstid tjänar 3,6 miljoner kronor mindre än män. En till synes genusneutral budget påverkar, om än så inte är intentionen, mäns och kvinnors livsvillkor på skilda sätt.

Vänsterpartiet är ett feministiskt parti. Det innebär att vi ser att samhället inte är jämställt och att vi arbetar för att förändra det. Vi har jämställdhetsglasögonen på när vi lägger förslag till flerårsplaner. Några konkreta exempel på reformer som vi tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet har genomfört den gångna mandatperioden är att vi har höjt lönerna för kommunens anställda med ca 1500 kronor i månaden, beslutat om rätt till heltid, infört barnomsorg på obekvämlig arbetstid och som enda kommun i landet utökat rätten till heltidsförskola att gälla alla barn, oavsett föräldrarnas sysselsättning. God tillgång till barnomsorg är en av de viktigaste nycklarna för att kvinnor ska ha möjlighet att arbeta. Vi satsar omkring tio miljoner kronor per år på att kommunens anställda – mestadels kvinnor – ska få möjlighet att utbilda sig inom sitt yrkesområde. Vi följer upp i stort sett all verksamhet med könsuppdelad statistik, så att vi kan rikta satsningar och åtgärder för att få bästa möjliga effekt ur jämställdhetssynpunkt. Allt detta med målet i sikte att alla Botkyrkabor ska ha samma förutsättningar och möjligheter oavsett kön.

I granskningen av Allianspartiernas budgetförslag ser vi en rad förslag som allvarligt skulle försämra levnadsvillkoren för kvinnor i Botkyrka och fördjupa en redan ojämställd situation.

Den här granskningen syftar till att lyfta en diskussion om vilken politisk utveckling vi vill se i Botkyrka. Vill vi ha ett mer jämlikt och jämställt samhälle, eller ett med större klyftor och skillnader i levnadsvillkor mellan kvinnor och män? I ord skulle säkert de flesta partier skriva under på att de vill öka jämställdheten. Men fagra ord gör ingen nytta, om politiken och de ekonomiska prioriteringarna går i motsatt riktning.

Mats Einarsson, gruppleddare Vänsterpartiet Botkyrka

Marit Strand Pettersen, feministisk talesperson Vänsterpartiet Botkyrka

Elisabeth Biström, politisk sekreterare Vänsterpartiet Botkyrka

Tumba, 11 juni 2014

Jämställdhetsfälla 1: privatiseringar av välfärden

I moderaternas flerårsplaneförslag kan man, under rubriken *Jämställdhet*, läsa följande: ”Det är viktigt att vi i Botkyrka arbetar för både en större mångfald av arbetsgivare och fler kvinnliga företagare. Därigenom kan nya tjänster utvecklas och anpassas till människors behov. Detta ger också möjligheter till en bättre löneutveckling inom traditionella låglönegrupper¹”.

Även Kristdemokraterna skriver om privatiseringar. De vill genom införande av Lagen om valfrihetssystem (LOV) öppna upp en marknad för privata företag inom hemtjänstområdet. Motiveringen är att det bland annat ”på sikt ska bidra till att göra yrkena inom detta område mer professionella och attraktiva²”.

Liksom sina alliansvänner vill Folkpartiet konkurrensutsätta hemtjänsten och ha privat drivna äldreboenden. De skriver även, något svepande, om att kommunen borde ”sträva efter att lägga ut verksamhet på entreprenad eller avyttra den, där så är möjligt³”. Exakt vilka verksamheter de avser eller i vilken utsträckning de vill att kommunens verksamhet ska entreprenadutsättas eller säljas, framgår inte.

Jämställdhetsfakta om privatiseringar

I privat omsorgsverksamhet är lönerna lägre och arbetsvillkoren sämre, jämfört med kommunalt driven verksamhet⁴.

En heltidsarbetande undersköterska i äldreomsorgen tjänade i snitt 900 kronor mindre per månad år 2012 om hon var privat anställd, än om hon hade en kommunal arbetsgivare.

Andelen tidsbegränsat anställda i privat driven äldreomsorg är fyra procentenheter högre än i kommunalt driven äldreomsorg.

I privat driven äldreomsorg är andelen deltidsanställda 69 procent – sex procentenheter högre än i kommunalt driven äldreomsorg. Inom vård- och omsorgsnämndens verksamheter i Botkyrka är andelen deltidsanställda 31 procent bland kvinnor och 23 procent bland män och innan utgången av 2014 ska alla anställda ha getts möjlighet att gå upp till heltid.

Även inom skolan halkar kvinnors löner efter inom privata skolföretag. Mellan 2005-2012 ökade gapet mellan kvinnliga och manliga grundskollärare samt kvinnliga och manliga gymnasielärare med nästan 2 procentenheter⁵.

”En heltidsarbetande undersköterska i äldreomsorgen tjänade i snitt 900 kronor mindre per månad år 2012 om hon var privat anställd, än om hon hade en kommunal arbetsgivare.”

”I privat driven äldreomsorg är andelen deltidsanställda 69 procent.”

¹ Moderaternas flerårsplaneförslag, sid. 8

² Kristdemokraternas flerårsplaneförslag, sid. 17

³ Folkpartiets flerårsplaneförslag, sid. 5-6, 9

⁴ www.kommunal.se/PageFiles/181339/S%20mycket%20b%20C3%A4ttre.pdf

⁵ www.skolvarlden.se/artiklar/kvinnors-l%C3%A4rarl%C3%B6ner-sl%C3%A4par-efter-inom-privat-sektor

De största privata aktörerna på den marknad som skapats inom skola, omsorg och sjukvård, är vinstdrivande bolag. Av de 15 största riskkapitalägda bolagen inom välfärden, är 90 procent styrda av män⁶.

”De privata välfärdsföretagen gjorde år 2011 vinster på 9,2 miljarder kronor, på skattepengar som var avsedda att gå till välfärden.”

De privata välfärdsföretagen gjorde år 2011 vinster på 9,2 miljarder kronor, på skattepengar som var avsedda att gå till välfärden⁷. Systemet med vinstdrivande privata företag inom välfärdssektorerna innebär således en omfattande resursförflyttning från kvinnor till män, och fördjupar därigenom ojämställdheten i samhället.

Jämställdhetsfälla 2: höjd pensionsålder

Moderaterna skriver: ”Frågan om att höja pensionsåldern har blivit mer aktuell, vilket vi ser som rimligt då vi, som tidigare nämnt, lever allt längre.⁸”

Jämställdhetsfakta om pensioner

I många kvinnodominerade yrken, särskilt inom LO, orkar många idag inte arbeta till fram till pensionen. Till exempel lämnar mer än var tredje kommunalarbetare arbetslivet före 65 års ålder⁹.

”Med höjd pensionsålder kommer klassklyftorna för pensionärer att bli ännu djupare.”

Varannan kvinna som går i pension idag får endast garantipension: ca 7 000 kronor per månad om man är gift och 7 800 kronor om man är ogift¹⁰. Med höjd pensionsålder – givet att arbetsvillkoren inte kraftigt förbättras, så att fler orkar arbeta fram till pensionen – kommer klassklyftorna för pensionärer, som särskilt slår mot kvinnor, att bli ännu djupare.

Jämställdhetsfälla 3: kommunalt vårdnadsbidrag

Moderaterna skriver följande om att införa så kallat vårdnadsbidrag i Botkyrka:

Vi ser att vårdnadsbidraget ger familjen möjlighet att vara hemma med barnen längre, men det leder även till en längre frånvaro från arbetsmarknaden. Detta i sig kan motverka arbetslinjen då man väljer att stanna hemma en längre period, vilket inte gynnar den jämställdhet som vi verkar för. Samtidigt som vårdnadsbidraget också ger familjen den valfrihet vi strävar efter.¹¹

Kristdemokraterna är tydligare med sina intentioner:

Kommunen ska ge kommunalt vårdnadsbidrag till de föräldrar som själva på hel- eller deltid ordnar sin barnomsorg. (...) Dessa satsningar finansieras i sin

⁶ <http://www.dagensarena.se/innehall/9-av-10-riskkapitalagda-bolag-i-valfarden-styrs-av-man/>

⁷ <http://www.vansterpartiet.se/valfardsforetagens-vinster/>

⁸ Moderaternas flerårsplaneförslag, sid. 17

⁹ www.ka.se/bara-en-av-tio-jobbar-efter-65

¹⁰ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5706947>

¹¹ Moderaternas flerårsplaneförslag, sid. 32

tur genom minskade kapitalkostnader eftersom investeringar i förskolor kan senareläggas och i några fall tillfälligt ersättas med förskolebussar.¹²

Jämställdhetsfakta om vårdnadsbidrag

Vårdnadsbidraget är ett bidrag som ger maximalt 3 000 kronor per barn och månad till en förälder som är hemma med barn mellan ett och tre års ålder istället för att förvärvsarbeta.

”Vårdnadsbidrag tas till 92 procent ut av kvinnor.”

Vårdnadsbidrag tas till 92 procent ut av kvinnor¹³, och står i direkt motsättning till två av de fyra av riksdagen antagna jämställdhetspolitiska målen:

- Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor¹⁴.

Införande av bidraget står även i motsättning till det som Kristdemokraterna själva, på annat ställe i sitt flerårsplaneförslag, skriver om arbete och egen försörjning:

Vi kristdemokrater anser det ytterst angeläget att så många Botkyrkabor som möjligt har arbete och egen försörjning. Utgångspunkten för den kristdemokratiska arbetsmarknadspolitiken är att ge människor förutsättningar för att kunna ta ansvar för sitt eget liv. De samlade insatserna för vuxna ska leda till att arbetslösa Botkyrkabor blir anställningsbara på framtidens arbetsmarknad. Arbetsmarknadsåtgärder ska prioriteras före passivt kontantstöd¹⁵.

”Forskning visar att barn som inte fått gå i förskola halkar långt efter sina jämnåriga i kunskapsutveckling”

Kristdemokraterna vill finansiera införandet av vårdnadsbidrag med att senarelägga eller ersätta byggande av nya förskolor med något de kallar ”förskolebussar”. Detta sägs göras med barnens bästa för ögonen, trots att behovet av investeringar i nya förskolor i kommunen är välkänt och trots att forskning visar att barn som inte fått gå i förskola halkar långt efter sina jämnåriga i kunskapsutveckling¹⁶. Särskilt viktig är förskolan för barn i socioekonomiskt utsatta områden¹⁷.

Jämställdhetsfälla 4: skattesänkningar

Moderaterna föreslår en skattesänkning på 23 öre från och med 2015¹⁸. Det innebär 35 miljoner kronor i minskade intäkter för kommunen.

¹² Kristdemokraternas flerårsplaneförslag, sid. 12 resp.16

¹³ www.scb.se/statistik/_publikationer/HE0000_2011H02_BR_BEFT1201.pdf

¹⁴ <http://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/Sv/manniska-och-samhalle/jamstallldhet/nationella-mal/Pages/default.aspx>

¹⁵ Kristdemokraternas flerårsplaneförslag, sid. 8

¹⁶ <http://www.svt.se/nyheter/vetenskap/darfor-ar-forskolan-bra-for-ditt-barn>

¹⁷ <http://www.dn.se/sthlm/forskolan-ger-barn-battre-pisaresultat/>

¹⁸ Moderaternas flerårsplaneförslag, sid. 17

Folkpartiet lägger inget konkret förslag, men skriver att ”skatten måste på sikt sänkas till snittet i Stockholms län¹⁹”

”Regeringens skattepolitik (...) har lett till att inkomstklyftorna mellan kvinnor och män har ökat med 50 procent mellan 2006-2014, vilket i snitt innebär 1 850 kronor i ökad skillnad per månad.”

Jämställdhetsfakta om skattesänkningar

Alliansregeringen har sedan de kom till makten 2006 sänkt skatten i Sverige med omkring 140 miljarder kronor. Den största delen av skattesänkningarna har de som har högst inkomster²⁰. Eftersom män har betydligt högre inkomster än kvinnor, har merparten av skattesänkningarna riktats till män. Detta har, i kombination med de nedskärningar i sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen som gjorts för att finansiera skattesänkningarna, lett till att inkomstklyftorna mellan kvinnor och män har ökat med 50 procent mellan 2006-2014, vilket i snitt innebär 1 850 kronor i ökad skillnad per månad²¹.

Ett annat sätt för regeringen att finansiera skattesänkningarna, har varit att under de senaste åtta åren spara in på resurserna till kommuner och landsting, och därmed till skolan, omsorgen och sjukvården – de välfärdsverksamheter som vi vet att kvinnor är direkt beroende av för att kunna förvärvsarbeta. Så sent som i mars i år konstaterade statliga Konjunkturinstitutet att skatterna behöver höjas med 74 miljoner för att dagens välfärdsnivå ska bibehållas^{22 23}.

Moderaternas förslag om att sänka skatten med 35 miljoner kronor i Botkyrka, måste ses i ljuset av ovanstående. Det finns inte utrymme att minska de ekonomiska ramarna med 35 miljoner kronor, utan att det går ut över välfärden i kommunen och därmed jämställdheten.

¹⁹ Folkpartiets flerårsplaneförslag, sid. 9

²⁰ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5671357>

²¹ <http://www.vansterpartiet.se/assets/V%C3%A4nsterpartiets-v%C3%A5rbudgetmotion-f%C3%B6r-2014.pdf>, sid. 23-24

²² http://www.svd.se/nyheter/inrikes/konjunkturinstitutet-vill-hoja-skatterna-med-74-miljarder_8084522.svd

²³ <http://www.konj.se/download/18.11ffd0001429b7f50dd2e42/Den-langsiktiga-hallbarheten-i-de-offentliga-finanserna.pdf>